

พัฒนาและขยายผลเทคโนโลยีการผลิต

พืชหลังนาด้วยเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4

เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางการจัดการดินและน้ำเพื่อความยั่งยืน ในปี 2559 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีโครงการ “5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง” เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อยู่ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน และแก้ไขปัญหาเกษตรกรรมที่ไม่ได้ผลในเขตแห้งแล้งขาดแคลนน้ำในการเกษตร โดยเฉพาะการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการขาดแคลนน้ำ กรณีฝนทิ้งช่วงและปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอในการเพาะปลูก

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 จึงได้ดำเนินงานวิจัยพัฒนาและขยายผลเทคโนโลยีการผลิตพืช ในพื้นที่นาโดยใช้แหล่งน้ำ ในระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ใหม่เขตปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมากกว่า 1,200 มม./ปี ใน 6 จังหวัด ดังนี้

1) จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมหาสารคาม ดำเนินเหมือนกัน 2 ระบบ คือ ข้าว - ถั่วลิสง และ ข้าว - ข้าวโพดฝักสด พบว่าระบบข้าว - ถั่วลิสง เป็นระบบที่เกษตรกรทั้ง 2 พื้นที่ให้การยอมรับ โดยพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี ให้ผลผลิต 466 กิโลกรัม/ไร่ ต้นทุน 2,316 บาท/ไร่ รายได้ 11,650 บาท/ไร่ รายได้สุทธิ 9,334 บาท/ไร่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมีค่า 5.0 และจังหวัดมหาสารคาม มีรายได้สุทธิ 8,544 บาท/ไร่

2) จังหวัดยโสธร ระบบการปลูกพืชหลังนา 2 ระบบ คือ ข้าว - ถั่วลิสง และ ข้าว - ข้าวโพดฝักสด พบว่า ระบบข้าว - ข้าวโพดฝักสด เป็นระบบที่เกษตรกรให้การยอมรับ ผลผลิตข้าวโพดฝักสด 763 กิโลกรัม/ไร่ ต้นทุน 5,322 บาท/ไร่ รายได้ 9,930 บาทต่อไร่ รายได้สุทธิ 4,547 บาท/ไร่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมีค่า 1.88

3) จังหวัดสุรินทร์ ระบบการปลูกพืชหลังนา 2 ระบบ คือ ข้าว - ถั่วลิสง และ ข้าว - มันเทศ พบว่า ระบบข้าว - ถั่วลิสง เป็นระบบที่เกษตรกรให้การยอมรับ ผลผลิต 268 กิโลกรัม/ไร่ ต้นทุน 4,339 บาท/ไร่ รายได้ 9,383 บาท/ไร่ รายได้สุทธิ 5,044 บาท/ไร่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมีค่า 1.80

4) จังหวัดอำนาจเจริญ ระบบการปลูกพืชหลังนา 2 ระบบคือ ข้าว - ถั่วลิสง และ ข้าว - ถั่วเขียว พบว่า ระบบข้าว - ถั่วลิสง เป็นระบบที่เกษตรกรให้การยอมรับมากที่สุด ผลผลิต 490 กิโลกรัม/ไร่ รายได้ 13,360 บาท/ไร่ รายได้สุทธิ 9,950 บาท/ไร่ และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมีค่า 4.0

5) จังหวัดร้อยเอ็ด ดำเนินวิจัย 2 ระบบ คือ ข้าว - ถั่วลิสง และ ข้าว - ข้าวโพดข้าวเหนียว พบว่า ระบบข้าว - ข้าวโพดข้าวเหนียว เป็นระบบที่เกษตรกรให้การยอมรับมากที่สุด ผลผลิต 2,155 กิโลกรัม/ไร่ รายได้ 21,552 บาท/ไร่ รายได้สุทธิ 17,885 บาทต่อไร่ และค่า BCR เฉลี่ย 6.0

พัฒนาและขยายผลเทคโนโลยีการผลิต พืชหลังนาด้วยเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4

จากผลการดำเนินงานทั้ง 6 จังหวัด พบว่าทุกระบบให้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยระบบการผลิตข้าวตามด้วยข้าวโพดข้าวเหนียวเป็นระบบที่มีรายได้สุทธิสูงที่สุด คิดเป็นไร่ละ 17,885 บาท ซึ่งเกษตรกรผลิตในช่วงเวลาเพียง 4 เดือนจึงนับเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพในการใช้พื้นที่ ส่วนการผลิตข้าว-ถั่วลิสง เป็นระบบการผลิตที่เกษตรกรยอมรับใน 4 พื้นที่ เนื่องจากความคุ้นเคยของเกษตรกรทั้งด้านการผลิต และการตลาด ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกระบบนี้

การนำไปใช้ประโยชน์

เกิดกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายผู้ผลิตพืชในพื้นที่นาโดยใช้แหล่งน้ำในระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ 6 กลุ่ม และได้ดำเนินการพัฒนากลุ่มให้มีการขอการรับรองการผลิตพืชตามมาตรฐาน GAP จนผ่านการรับรองจำนวน 49 ราย และได้จัดทำระบบ QR code เพื่อใช้เชื่อมโยงการตลาดและใช้เป็นฐานข้อมูลการผลิตพืชตามมาตรฐาน GAP ของเกษตรกร

พัฒนาและขยายผลเทคโนโลยีการผลิต พืชหลังนาด้วยเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4

